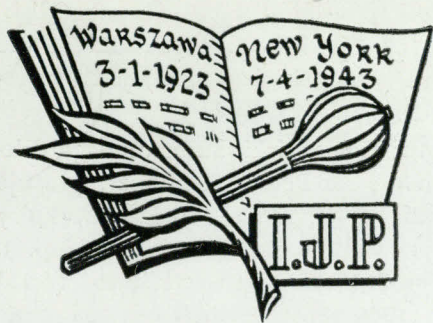

V-14949/18

INSTYTUT JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W AMERYCE

POŚWIĘCONY BADANIU NAJNOWSZEJ HISTORJI POLSKI

289 Park Ave. South — New York 10, N. Y. — GRamercy 5-6766

Henryk Korab-Janiewicz - prezes Generał Wincenty Kowalski - dyrektor Dr. Jan Fryling - redaktor
ROK XVIII, BIULETYN Nr. 1. MARZEC, 1961

Treść: I. Wstęp. II. Zbiory archiwalne i biblioteka. III. Badania i prace naukowe oraz odczyty. IV. Wydawnictwa i publikacje. V. Organizacja i administracja. VI. Sprawozdanie finansowe Instytutu. VII. Polonia Amerykańska — w 25-tą rocznicę zgonu Marszałka Józefa Piłsudskiego.

SPRAWOZDANIE INSTYTUTU ZA ROK 1960.

I. W S T Ę P .

Rok miniony przyniósł ze sobą dwudziestą piątą rocznicę śmierci Józefa Piłsudskiego. Rocznica ta w okupowanym Kraju musiała minąć w milczeniu, a tylko kwiaty składane na trumnie Pierwszego Marszałka Polski mówiły o uczuciach milionów serc, uczuciach, w przeciwieństwie do kwiecia — nie więdnących nigdy.

Natomiast wszędzie tam, gdzie, z woli losu znalazły się skupienia Polaków, we wszystkich częściach świata oddano hołd pamięci Wskrzesiciela Ojczyzny, hołd tym gorętszy i serdeczniejszy, bo chciano wyrazić nim zarówno i własną żywą pamięć jak i pragnąc równocześnie zastąpić tych, którzy w dzisiejszej Polsce zmuszeni są do milczenia.

Czwierćwiecze, dzielące nas od śmierci Józefa Piłsudskiego, stanowi najczarniejszą kartę naszych dziejów. Przygotowywana od lat napaść na Polskę Niemiec hitlerowskich, a następnie znowu nazistowsko-sowiecka, ukoronowana czasowym podziałem ziem Rzeczypospolitej, doprowadziły początkowo do nowego rozbioru, a następnie do poddania całego obszaru Państwa Polskiego pod władzę Sowietów. Wyznaczona przez Kreml administracja może istnieć tylko dzięki oparciu się o swych mocodawców, których rozkazów musi słuchać. Naród polski, nie mogąc czynnie przeciwstawiać się narzuconym mu władcom, co w obecnym układzie sił prowadziłoby tylko do powtórzenia tragedii bohaterskich Węgier, toczy nieustannie walkę inną, walkę o utrzymanie nieskalanych ideałów narodowych i moralnych, tych ideałów, o których urzeczywistnienie przez całe swe ofiarne życie walzył Piłsudski. Te ideały, wypisane na sztandarze niepodległej Polski, są wyzwaniem, rzuconym tyranii komunistycznej, toteż imię najdoskonalszego ich wyraziciela, Piłsudskiego, wyklęte jest przez dzisiejszych władców naszej Ojczyzny i skazane na wygnanie z dusz i serc nowego pokolenia.

Testament Piłsudskiego, zawarty w Jego pismach, odczytywany dziś, ujawnia niezbitcie, ile przewidział i przeczuł, przed ilu niebezpieczeństwami ostrzegł i jak wyraźnie drogę przyszłym pokoleniom pokazał.

Piłsudskiemu nie było tajne, że Polskę czekają trudne okresy i ciężkie kryzysy, toteż widząc niebezpieczeństwa szereg razy na przestrzeni długich lat usiłował wytworzyć w narodzie polskim tę postawę duchową, która miała stać się moralną siłą obronną. Ostrzegał przed niebezpieczeństwem zwątpienia i utraty zaufania we własne siły wobec ogromu zadań. Przypominał, że słabość zawsze szuka drogi targów, ustępstw i ugody, tej drogi, u której kresu czai się klęska. Wskazywał na konieczność bezkompromisowości w dziedzinie niezmiennych, podstawowych ideałów, przykazywał nieustanną czujność wobec agentów wroga, przybierających maskę przyjaźni. Nawoływał do pilnego strzeżenia prawd historycznych, wskazując, jakie niebezpieczeństwa mieści w sobie sfałszowana historia i jakim zabójczym narzędziem stać się może w rękach wroga.

W ćwierć wieku po śmierci Józefa Piłsudskiego, kiedy Polska przechodzi jeden z najtrudniejszych okresów swego istnienia, spuścizna duchowa Wielkiego Marszałka jest wyraźnym drogowskazem, chroniącym przed zejściem na bezdroża.

II. ZBIORY ARCHIWALNE I BIBLIOTEKA.

Rozwój Archiwum Instytutu zaznaczył się jego stałym powiększaniem przez nadsyłanie przez członków i przyjaciół Instytutu ich wspomnień osobistych relacji historycznych, ofiarowywaniem dokumentów pamiątek i fotografii. Jest to dowodem głębokiego zrozumienia przez społeczeństwo celów i zadań Instytutu. Poza tymi darami Archiwum Instytutu otrzymało jako depozyt cenne zbiory dokumentów ś. p. Ambasadora Józefa Lipskiego, złożone przez panią Annę Lipską. Czynione są starania o uzys-

kanie zbioru dokumentów ś.p. Ambasadora Juliusza Łukasiewicza oraz ś.p. Ambasadora Tytusa Filipowicza.

Zbiory archiwalne są w dalszym ciągu inwentaryzowane, udostępniając je w coraz szerszym zakresie studiującym. Instytut stał się już znanym ośrodkiem badań historycznych — coraz liczniejsze są zgłaszania się uczonych i studiujących na uniwersytetach do pracy nad źródłami historycznymi Instytutu, zarówno polacy i amerykańskie pochodzenia jak też uczeni amerykańscy. Zapotrzebowanie to stale się zwiększa.

Niezwykle ważne dla pracy nad historią ubiegłych lat są relacje osobiste uczestników i świadków zdarzeń historycznych, utrwalone w postaci napisanych przez nich wspomnień. Nie potrzeba na to talentu pisarskiego: należy poprostu podać to, co się pamięta. Instytut prosi o zwracanie się listownie albo osobiście do kierownika archiwum Instytutu pułk. Adama Koca, który da potrzebne wyjaśnienia i pomoc. Wspomnienia te "relacje historyczne" prosimy nadsyłać pod adresem Instytutu.

Biblioteka Instytutu powiększyła się wydatnie — głównie przez dary książek oraz przez zakupy Instytutu nowych książek, uzupełniając istniejące już źródła drukowane. Katalogowanie książek nadal postępuje stale. Pośród ofiarowanych dla biblioteki Instytutu książek, wyróżnia się dar p. inż. Witolda Kosickiego, zawierający wiele cennych historycznie wydawnictw. Za dary te Instytut składa gorące podziękowania ofiarodawcom.

III. BADANIA I PRACE NAUKOWE ORAZ ODCZYTY

A. Plan prac naukowo-historycznych został stworzony na podstawie posiadania przez Instytut bogatego zbioru oryginalnych dokumentów (w archiwum Instytutu) oraz specjalizowanej biblioteki dzieł historycznych. Liczne grono ludzi nauki — wybitnych profesorów, wykładających na uniwersytetach amerykańskich i w wielu centrach naukowych świata, a będących członkami—korespondentami Instytutu, — stwarza realną podstawę dla wprowadzania w życie planu badań i publikacji historycznych.

Wytyczne tego planu — to inicjowanie badań naukowych w dziedzinie najnowszej historii Polski i ogłaszanie w druku tych dzieł. Jest to niezbędne zwłaszcza obecnie, kiedy nauka polska w kraju straciła możliwość swobodnego wypowiedzania się i nie może przeciwstawiać się zniekształcaniu i fałszowaniu historii narodu polskiego. Walka o prawdę historyczną — jest naczelnym zadaniem Instytutu i prace jego i wysiłki dążą do realizowania tego celu.

Poniżej podajemy w skrócie zestawienie projektów, które są opracowywane w ramach tego planu:

a). Analiza dokumentów, posiadanych przez Instytut, jest stale kontynuowana, celem udostępniania ich studiującym.

b). W związku z wydaniem tomu I-go i II-go dzieła prof. W. Jędrzejewicza p. t. "Poland in the British Parliament", tom III-ci (ostatni) jest przygotowywany do wydania.

c). Prof. Tytus Komarnicki, autor cennego dzieła p. t. "Rebirth of the Polish Republic", pracuje nad wykończeniem II-go tomu tej książki, który obejmuje okres niepodległego istnienia Polski p. t. "Poland in World Politics between Two World Wars" (tytuł nie ustalony ostatecznie). Instytut przyznał i wypłacił autorowi stypendium dla wykonania pracy nad tym dziełem, które ma ukazać się w druku w roku 1961-ym.

d). Prof. M. K. Dziewanowski pracuje nad wykończeniem dzieła (w jęz. ang.) p. t. "POLITYKA FEDERACYJNA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO". Książka ta ma ukazać się nakładem "Harvard University Press". Instytut współpracował w realizacji tego projektu.

e). Ambasador, prof. Dr. Michał Sokolnicki ukończył książkę p. t. "CZTERNASTY ROK", która ukazała się już w druku; przedstawia kształtowanie się warunków, wysiłków i walk o niepodległość Polski w latach 1914-16. Jest to tom II-gi dzieła p. t. "CZTERNAŚCIE LAT", wydanego w Polsce, w roku 1936-ym.

f). Ambasador, Dr. M. Sokolnicki rozpoczął prace przygotowawcze nad dziełem p. t. "JÓZEF PIŁSUDSKI I STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE POLSKI I EUROPY, 1905—1935".

g). Generał Broni Kazimierz Sosnkowski ukończył dzieło p. t. "POLSKA NA ROZDROŻACH", jako tom I-y dzieła p. t. "W POSZUKIWANIU PRAWDY". Jest to studium wojskowo-polityczne z okresów z przed, podczas i po II-jej Wojnie Światowej. Dzieło to jest przygotowane do wydania przez Komitet Wydawniczy z pułk. J. Mateckim na czele.

h). "POLSKA ORGANIZACJA WOJSKOWA (P.O.W.), 1914—1918". Historia P.O.W. jest opracowywana przez pułk. Adama Koca, byłego Komendanta Naczelnego P.O.W. (w Warszawie).

i). Przygotowawcze prace są robione dla opracowania "Historjii Powstania przeciw Rosji w r. 1863" — na przypadającą już za parę lat 100-letnią rocznicę tego powstania.

j). Pod kierownictwem prof. O. Haleckiego jest opracowywany zbiór dokumentów ś. p. Ambasadora Józefa Lipskiego. Archiwum to przygotowuje do wydania przez prof. Romana Dębickiego, który jest autorem tej książki. Prace redakcyjne prof. R. Dębicki spodziewa się ukończyć w ciągu b. roku. Dzieło to przyczyni się do wzbogacenia naszej literatury politycznej z okresu przed wybuchem II-jej Wojny Światowej.

k). Zamierzone jest opracowanie wyczerpującej Nowoczesnej Historii Polski — jako dzieło zbiorowe grona wybitnych historyków polskich.

B. Odczyty.

W okresie sprawozdawczym zostały zorganizowane przez Instytut następujące odczyty.

Prof. M. K. Dziewanowski — "PIŁSUDSKI — WSKRZESICIEL PAŃSTWA POLSKIEGO", — odczyt wygłoszony dn. 15 maja 1960 roku na Akademii ku uczczeniu 25-cio letniej rocznicy zgonu Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Pułk. Ryszard Wraga — "ROSJA SOWIECKA W ŚWIETLE BADAŃ AMERYKAŃSKICH, EUROPEJSKICH I POLSKICH", — odczyt wygłoszony dnia 30 listopada 1960 r.

Prof. Jan Karski — "GŁÓWNE ELEMENTY POLITYKI STANÓW ZJEDNOCZONYCH WOBEC POLSKI" — odczyt wygłoszony dnia 25 stycznia 1961 r.

IV. WYDAWNICTWA I PUBLIKACJE.

1. "NIEPODLEGŁOŚĆ" — czasopismo nauko-histeryczne, ukazujące się periodycznie w Londynie (ostatnio wydany tom VI-y). W przygotowaniu znajduje się tom VII-y. Na podstawie porozumienia się obu Instytutów J. Piłsudskiego — w Londynie i w New York'u — czasopismo to stało się wspólnym organem obu Instytutów, począwszy od tomu VII-go.

2. "BIULETYN" Instytutu, Nr. 1 i No. 1a, Rok XVII, luty 1960, zawierający sprawozdanie Instytutu za rok 1959-y, ukazał się w nakładzie 6,000 egzemplarzy, w językach polskim i angielskim (po 3,000 egz. w każdym języku). Na koszt wydania tego biuletynu złożył donację w wysokości \$300.— Dr. Med. Stanisław Nałęcz-Korzeniowski.

3. "BIULETYN" Instytutu, Nr. 2 i 2a, Rok XVII, maj 1960 — poświęcony został sprawie udziału gen. M. Weygand'a w okresie Bitwy Warszawskiej w r. 1920-ym. Wydany on został w dwu językach — polskim i angielskim. Autorami byli: Generał Broni Kazimierz Sosnkowski i prof. Tytus Komarnicki; prace nad badaniem oryginalnych dokumentów dotyczących tej bitwy dokonał Dr. A. Korczyński, zamieszczając uwagi wstępne i końcowe. Biuletyn ten osiągnął zamierzony cel, gdyż prasa europejska i amerykańska, w zwalczaniu przypisywania gen. W. Weygand'owi autorstwa planu tej bitwy, posługiwała się "Biuletynem" Instytutu. Biuletyn ten wydany został w nakładzie 10,000 egzemplarzy (po 5,000 egz. w każdym języku).

4. "INSTYTUT J. PIŁSUDSKIEGO — jego historia, cele i zadania", ulotka informacyjna (w jęz. polskim i angielskim), wydana została w dwóch nakładach, razem 12,000 egzemplarzy.

5. ZNACZKI I APEL INSTYTUTU do członków i przyjaciół oraz do społeczeństwa polsko-amerykańskiego z prośbą o współpracę i poparcie w walce o prawdę i prawa Polski Niepodległej. Wydanie to osiągnęło 60,000 rozesłanych listów.

6. Komunikaty do prasy i radia, dotyczące Biuletynów, książek i Kampanii Znaczkowej rozesłane zostały w liczbie około 1,000 egzemplarzy.

Książki i wydawnictwa będące na składzie (do nabycia) w Instytucie:

Aleksandra Piłsudska: WSPOMNIENIA. Wyd. "Gryf", Londyn, 1960. Wybitna działaczka niepodległościowa, małżonka Wielkiego Marszałka, mówi o czynach pokolenia, które wywalczyło Wolność Polski. Cena \$6. — (rabat członkowski i szkolny — 25%).

Michał Sokolnicki: CZTERNASTY ROK. Wyd. "Gryf", Londyn, 1961. Znakomity historyk, żołnierz i wybitny współpracownik polityczny J. Piłsudskiego przedstawia okres przygotowań do walki o Niepodległość przed 1-ą Wojną Światową i jej wstępne lata. Cena \$6. (rabat członkowski i szkolny — 25%).

M. K. Dziewanowski: The COMMUNIST PARTY of Poland, publ. Harvard University Press, Cambridge (Mass.). 1959. Cena \$7.50.

W. Jędrzejewicz: POLAND in the BRITISH PARLIAMENT, Vol. II, New York, wyd. nakładem Instytutu J. Piłsudskiego, 1959. Zawiera dokumenty i komentarze do polityki polsko-brytyjskiej w czasie II Wojny Świat. Cena \$10. — (Razem z tomem I-ym — \$15.—). Rabat członkowski i szkolny — 25%.

T. Komarnicki: REBIRTH OF THE POLISH REPUBLIC. London, W. Heinemann Ltd., 1957. A study in the diplomatic history of Europe 1914—1920. Wydane staraniem i pomocą Instytutu J. Piłsudskiego w Ameryce, który posiada wyłączne prawo sprzedaży na Stany Zjednoczone. Cena \$12.50. Rabat członkowski i szkolny — 25%.

"NIEPODLEGŁOŚĆ" — czasopismo poświęcone najnowszej historii Polski, tom VI-y, Londyn, 1958. Cena \$2.—.

Z. Czermański: JÓZEF PIŁSUDSKI W 16 RYSUNKACH. Wyd. przez Komitet Uczczenia Pamięci Józefa Piłsudskiego w 25-ciolecie Jego Zgonu, Londyn, 12 maja 1960 r. Cena \$3.—.

V. ORGANIZACJA I ADMINISTRACJA.

1). XVIII Walne Zebranie Członków Instytutu

W dniu 19 marca 1960 r. odbyło się XVIII-e Walne Zebranie Członków Instytutu. Przewodniczył p. Michał Mościcki, sekretarował p. Antoni Brzenk. Po sprawozdaniu Prezesa, Skarbnika i Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej, oraz po dyskusji dotyczącej rozwoju Instytutu, uchwalono absolutorium ustępującej Radzie. Do władz Instytutu na rok 1960-y zostali wybrani: Rada: Prezes p. Henryk Korab-Janiewicz, Vice-prezes — Generał Władysław Bortnowski, Skarbnik — Włodzimierz Falencki, Sekretarz — Jan Kowalski; członkowie: p. p. Dr. Jan Fryling, Jacek Gałązka, prof. Oskar Halecki, Stefania Januszewska (Detroit), prof. Wacław Jędrzejewicz, mec Dr. Juliusz Kanarek, Dr. Jerzy Karcz, prof. Edward Kleszczyński, pułk. Adam Koc, Dr. Aleksander Korczyński, Generał Wincenty Kowalski, Lucjusz Kupferwasser (Chi-

ago), prof. Roman Michałowski, Ignacy Nurkiewicz, Jadwiga Pułaska—Wrzosek i Kazimierz Wierzyński. Komisja Rewizyjna: przewodniczący — Antoni Rępeczko; członkowie — p. p. pułk. Leon Mitkiewicz i Czesław Zbierański; zastępcy — p. p. H. Abłamowiczówna i Wanda Rostenowa.

2). Honorowi Patronowie Instytutu.

Grono Patronów Honorowych, składające się z wybitnych osób z pośród przedstawicieli społeczeństwa polskiego i amerykańskiego - zwiększyło się w okresie sprawozdawczym o 8 osób. Godność Patronów Honorowych w roku 1960-ym przyjęli: p. p. Ambasador Gen. A. J. Drexel Biddle, Hon. E. J. Derwiński, Hon. T. J. Dulski, Hon. J. S. Gonas, Dr. H. Gruber, inż. W. W. Kosicki. W. Laska, Hon. R. C. Rostenkowski i E. T. Urbaniak. Pełna lista (44 osoby) została podana przy Apelu Znaczkowym, rozesłanym w końcu ubiegłego roku.

3). Członkowie Instytutu.

W roku ubiegłym przybyło 31 nowych członków. Dowodzi to, że wciąż rośnie zainteresowanie się społeczeństwa polsko-amerykańskiego działalnością i wynikami pracy Instytutu jako niezbędnej placówki naukowej; Instytut kontynuuje nieustannie swą działalność w obronie prawdy o Polsce, zwalczając fałszerstwa historyczne. W roku sprawozdawczym Instytut liczył 281 członków. W roku 1960-ym zmarło dwóch członków — ś. p. Ksawery Popiak i ś. p. Eleonora Szczawińska; dnia 4-go marca b. r. zmarł ś. p. Minister Michał Mościcki. Cześć ich zasłużonej, świetlanej pamięci.

4). Przyjaciele Instytutu.

Żeszłoroczna Kampania Znaczkowa z Apelem o współpracę i poparcie — zwiększyła wydatnie liczbę Przyjaciół Instytutu, którzy nadesłali tysiące datków i listów pełnych wyrazów poparcia i zachęty dla dalszej pracy Instytutu. Na tej istotnej współpracy członków i przyjaciół opiera się byt Instytutu, jako placówki niezależnej i odpowiedzialnej wyłącznie przed własnym społeczeństwem, służącej prawdzie i istotnym interesom Narodu Polskiego.

5). Biuro Instytutu.

Dzięki ofiarnej pracy (ochotniczej i bezpłatnej) szerego członków i przyjaciół, a w szczególności pani Wandy Rosten, — z Sekretarzom Instytutu p. Janem Kowalskim na czele, — biuro Instytutu było w stanie podjąć wciąż zwiększającą się, ogromnej pracy kancelaryjnej i biurowej, jak: sporządzanie wielotysięcznej własnej kartoteki adresowej, wysłanie setek komunikatów prasowych, książek (posiadanych na składzie) żądanych przez nabywców, zaproszeń na odczyty, ulotek informacyjnych o nowych wydawnictwach, broszur o celach i zadaniach Instytutu, wypisanie i wysłanie ponad 4,000 pokwitowań za nadesłane donacje w związku z Apelem Znaczkowym, 16,000 egzemplarzy Biuletynu (historyczny i sprawozdawczy) oraz ponad 60,000 listów z Apelem Znaczkowym.

Za tę tak wielką pracę — serdeczne podziękowania dla tych wszystkich, którzy współpracowali w tym dziale.

VI. SPRAWOZDANIE FINANSOWE INSTYTUTU

a) Wpływy:

Saldo bankowe na I. I. 1960	\$7,895.11
Członkowie	2,170.48
Donacje Przyjaciół (Kampania Znaczkowa)	7,582.86
Donacje na Fundusz Wydawnictw i sprzedaż książek	4,994.52
Odczyty i Obchód 25-io lecia	494.40
Różne	105.83
	<hr/>
	\$23,243.20

b) Wydatki:

Saldo bankowe na I. I. 1961	\$7,548.29
Administracja	3,841.89
Kampania Znaczkowa	4,665.64
Wydawnictwa i Książki	4,435.03
Odczyty i zebrania	463.83
Biblioteka i różne	2,288.52
	<hr/>
	\$23,243.20

c). Rok ubiegły w dochodach niemal dorównał rekordowej wysokości obrotów Instytutu w roku 1959, osiagając siłą \$23,243.20 we wpływach i wydatkach. Pozwoliło to nie tylko na pokrycie kosztów administracyjnych, ale dało możliwość wydatnego stypendjowania prac naukowych i działalności wydawniczej. Rezerwa finansowa (saldo bankowe na 1-go stycznia 1961-go roku) wynosiła \$7,548.29, co stanowi zabezpieczenie ciągłości pracy i umożliwia racjonalną gospodarkę Instytutu.

VII. POLONIA AMERYKAŃSKA — W 25-CIOLETNIĄ ROCZNICĘ ZGONU MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO.

Uczczenie pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego w 25-ą rocznicę Jego zgonu odznaczało się przede wszystkim jedną znamioną cechą. Było nią powzechne pragnienie złożenia hołdu Wielkiemu Wodzowi, które skupiło szerokie koła Polonii Amerykańskiej, zjednoczone i zgodne, stając się przykładem na przyszłość. Świadczy o tym odchód tej rocznicy w New York'u, który zorganizowały i w którym uczestniczyły następujące organizacje: Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce, Koło b. Żołnierzy Armii Krajowej (Oddział N. Y.), "Pogoń" — Brygadowe Koło Młodych N. Y., Polski Legion Weteranów Amerykańskich (Stan N. Y.), Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (Okręg II, Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Ameryce, Stowarzyszenie Polskich Lotników (Skrzydło N. Y.), Stowarzyszenie Polskiej Marynarki Wojennej, Związek Legionistów i Peowiaków w Ameryce, Związek Polskich Spado-

chroniarzy w Ameryce, Związek Oficerów Polskiej Marynarki Handlowej i Związek Harcerstwa Polskiego w Ameryce (Okręg Wschodni). Samo to zestawienie świadczy o szerokim zasięgu, jaki zakreśliła wspólna tak licznym wojskowym ośrodkom polskim w Ameryce potrzeba uczczenia żałobnej rocznicy. Ale organizacje wojskowe oraz Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce tylko inicjatywę i organizację ujęły w swe ręce. Na ich wezwanie pośpieszyły szerokie koła Polonii, wierne pamięci Józefa Piłsudskiego i reprezentowanej przez Niego idei Niepodległości.

Świadczył o ich uczuciach wypełniony po brzegi dnia 14-go maja nowojorski Kościół Św. Stanisława, w którym odbyło się nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. Marszałka. Dookoła okrytego sztandarem narodowym katafalku stanęła warta honorowa oraz liczne poczty sztandarowe. Mszę św. odprawił ksiądz pułkownik Fr. Tyczkowski w asyście księdza L. Makulca, wybitnego uczestnika polskiego ruchu podziemnego we Francji oraz Ks. W. Niebrzydowskiego. Po mszy św. zebrani odśpiewali "Boże coś Polskę . . .".

Dnia 15-go maja tłumy publiczności wypełniły wielką salę Domu Żołnierza, aby uczesniczyć w zorganizowanej tam akademii. Na udekorowaną pięknie scenę, przy dźwiękach marsza "Pierwszej Brygady" wkroczyły poczty sztandarowe i ustawiły się dokoła popiersia Marszałka. Ksiądz pułkownik Fr. Tyczkowski rozpoczął Akademię słowami natchnionej inwokacji, poczem przemówił Dyrektor Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce, generał Wincenty Kowalski, który odczytał również depeşe nadesłane przez gen. K. Sosnkowskiego i prof. O. Haleckiego. Prezes I. Nurkiewicz mówił o serdecznych węzłach, łączących Marszałka Piłsudskiego z Polonią Amerykańską, Minister Dr. Jan Fryling o duchownej spuściznie J. Piłsudskiego, prof. M. K. Dziewanowski wygłosił głęboko przemyślany odczyt o Marszałku jako wskrzesicielu Państwa Polskiego oraz Generał Władysław Bortnowski o Marszałku J. Piłsudskim jako Wodzu Wojska Polskiego. W części koncertowej odbyły się deklamacje Lidii Próchnickiej i Henryka Rozmarnowskiego oraz odśpiewał szereg pieśni utalentowany artysta Kaz. Zan-Zajac, przy akompaniamencie Wandy Gibaś; znany "Chór Ogińskiego" świetnie śpiewał pieśni legionowe, pod batutą prof. A. Kazimierczaka. Całość Akademii wywarła na ze-

branych podniosłe wrażenie, co podkreślała obszernie prasa polonijna.

Podobnie uczciły pamięć Pierwszego Marszałka Polski liczne ośrodki polonijne w Ameryce.

W Detroit, w Kościele Św. Floriana odprawił mszę św. ksiądz proboszcz P. P. Walkowiak, i wysłuchano uduchowionego kazania ks. E. Malaka. Popołudniu odbyła się w Domu Polskim Akademia pod przewodnictwem M. Jachimskiego, który odczytał proklamację Majora Miasta Detroit, ogłaszającą dzień 8 maja "dniem uczczenia pamięci Piłsudskiego, wielkiego Bojownika o Wolność". Przemawiali B. Mysłakowski i M. Strzelczyk.

W Filadelfii odbyła się Akademia w Domu Polskim pod przewodnictwem A. Kwinińskiego, sekretarował A. Buczek. Przemawiali J. Orzechowski i Dr. W. Jasiński.

W New Britain — na Akademii przemawiali gen. J. Narbutt—Łuczyński, A. Sztupak i W. Ihnatowicz.

W Cleveland odbyła się Akademia pod przewodnictwem A. A. Kopczyńskiego. Zebranie rozpoczęła inwokacją Ks. Telsza.

W Elizabeth (N. J.) nabożeństwo żałobne odprawił Ks. J. Sapeta, kazanie wygłosił Ks. J. Amlicki. W Polskim Domu Narodowym odbyło się złożenie hołdu przed popiersiem Marszałka Piłsudskiego. Przewodniczył W. Sieratowicz, przemawiało wielu mówców.

W Miami (Fla.) przewodniczył Akademii Fr. Nowakowski, inwokację wygłosił Ks. major A. Federowicz, poczem przemawiał Jan Żbik-Tomczyk.

W McKeesport (Pa.) odprawiono żałobną mszę św., a Ks. K. Kawałkowski przemówił o życiu i czynach Marszałka.

W Buffalo (N.Y.) przewodniczyła Akademii Zofia Schoen i prezeska KNAPP; po inwokacji Ks. Dr. I. Olszewskiego przemawiał M. Strzelczyk.

Powyższe krótkie zestawienie jest kroniką tych obchodów uczczenia 25-cioletniej rocznicy zgonu śp. Marszałka J. Piłsudskiego, o których zdołaliśmy otrzymać informacje. Prasa Polonijna zamieściła setki artykułów w związku z tą rocznicą, a polskie Stacje Radjowe poświęciły specjalne audycje żałobnej rocznicy. Wskazuje to dobitnie, jak żywą wśród Polonii Amerykańskiej jest pamięć o Marszałku Józefie Piłsudskim i jakś wciąż otoczona jest w tutejszych środowiskach polskich Jego postać.

"Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce" jest niezależną organizacją historyczno-naukową. Nie podlega niczym wpływom — ani politycznym ani materialnym. Jest organizacją społeczną; podstawą jego istnienia i rozwoju są składki członkowskie i ofiary wielotysięcznej rzeszy przyjaciół z terenu całej Ameryki. Służy obronie prawdy i praw Wolnej i Niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

